

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของ
พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส

A Model of Competency Development in Sangha Administration
of Temple Abbots

สมสวย เจริญใจธนะกุล

Somsauy Charoenjaithanakun^๑

วีระ สุภะ Wera supa^๒

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุชนิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส” มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี สภาพปัจจุบันปัญหาของสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส (๒) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส และ (๓) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันปัญหาของสมรรถนะการบริหารงานปกครอง ขาดการวางแผนและโครงสร้างการบริหาร ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหาร ขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครอง ขาดความยุติธรรม ขาดความร่วมมือของบุคลากร ผู้บริหารขาดความรัดกุมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยังขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร

การพัฒนาแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครอง มี ๓ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ ส่วนนำ ส่วนที่ ๒ การนำรูปแบบไปใช้ และส่วนที่ ๓ กระบวนการการบริหารงานปกครอง

การตรวจสอบรูปแบบมีความเหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส

คำสำคัญ : การพัฒนาสมรรถนะ การบริหารงานปกครอง พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส

^๑ สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Buddhist Educational Administration ,Graduate School, Mahachulalongkomrajavidyalaya University, Thailand

^๒ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ Dean of Communication Arts Faculty, North Bangkok University, Thailand

Abstract

This article is a part of a dissertation entitled “A Model of Competency Development in Sangha Administration of Temple Abbots” : Objectives (1) To study theoretical concepts. The present situation of the problem of the administrative capacity of the abbot (2) to develop the model of the administrative development of the abbot and (3) to examine the model of the development of administrative capacity of the abbot. Priest Abbot Use a hybrid methodology. The research found that : Current situation of problems of administrative performance. Lack of planning and management structure Lack of management knowledge Lack of participation in administration. Lack of justice Lack of cooperation of personnel Executives lack the support to help each other. And lack of technology knowledge for communication. The development of a model for the development of administrative management competencies is divided into three parts: Part 1, Part 2, Implementation, and Part 3. Formal examination is appropriate for the development of the administrative capacity of the abbot.

Keywords: Capacity Development, Administration, Abbot

๑. บทนำ

การปกครองคณะสงฆ์สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๙ ทรงปรับปรุงคณะสงฆ์มาเป็นลำดับ โดยในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ จากระบบเก่าสู่ระบบใหม่ด้านศาสนา โดยได้โปรดให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ขึ้น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติพระธรรมวินัยให้สอดคล้องกับการปกครองบ้านเมือง

สภาพปัจจุบันปัญหาของสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ขาดการวางแผนและโครงสร้างการบริหาร ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหาร ขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครอง ขาดความยุติธรรม ขาดความร่วมมือของบุคลากร ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การดำเนินงานเกิดความล่าช้า ผู้บริหารขาดความรัดกุมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขาดงบประมาณ สนับสนุนการบริหารงานปกครอง และยังขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร

ทำให้มองเห็นถึงสภาพสังคมในยุคปัจจุบัน ในศตวรรษที่ ๒๑ ดังนั้นจำเป็นต้องมีการให้ความรู้ การฝึกอบรม และการพัฒนาแก่พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส เพื่อให้รู้เท่าทันกับสังคมในปัจจุบัน ให้ก้าวทันต่อสถานการณ์อย่างทันทั่วถึง เพื่อให้เกิดความมั่นคงต่อประเทศชาติและพระพุทธศาสนา

๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี สภาพปัจจุบันปัญหาของสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส

๒.๒ เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส

๒.๓ เพื่อตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส

๓. วิธีการดำเนินงาน

เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาแนวคิดทฤษฎี สภาพปัจจุบันปัญหาของสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส โดยการ ๑) การศึกษาดำรง เอกสาร บทความวิชาการ สื่อออนไลน์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ ๒) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูป ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

ขั้นตอนที่ ๒ พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ๑) ยกร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระ

สังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ๒) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๐ รูป/คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

ขั้นตอนที่ ๓ ตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ๑) ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ (Seminar) เชิงคุณภาพ ๒) ตรวจสอบโดยการตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) เชิงปริมาณ ๓) แก้ไขปรับปรุงและตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วัดในทั่วประเทศไทย จำนวน ๓๙,๔๒๑^{ม)} รูป โดยมีพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส เป็นผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ที่ได้จากการกำหนดโดยการเปิดตารางทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)^{ค)} ในระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ความคลาดเคลื่อนที่ ๐.๐๕ ได้จำนวน ๓๙๖ รูป และผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) ดังนี้ กำหนดเขตการปกครองคณะสงฆ์ ๑๘ ภาค แบ่งประชากรตามจังหวัดในแต่ละเขต กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด โดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ ตามสัดส่วน ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

๔. ผลการวิจัย

๔.๑ สภาพปัจจุบันปัญหาในการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส พบว่า ขาดการวางแผนหรือโครงสร้างการบริหาร ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหาร ขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารการปกครอง ขาดความยุติธรรม ขาดความร่วมมือของบุคลากร ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การดำเนินงานเกิดความล่าช้า ผู้บริหารขาดความรัดกุมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ขาดงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการบริหารงานปกครอง ขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร

๔.๒ การพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส พบว่า

ส่วนที่ ๑ ส่วนนำ ประกอบด้วย ๑) หลักการการบริหารงานปกครอง ๒) วัตถุประสงค์การบริหารงานปกครอง ๓) สภาพแวดล้อมของพระสังฆาธิการ มีรายละเอียด ดังนี้

๑) หลักการการบริหารงานปกครอง คือ

(๑) ทำให้พระสังฆาธิการมีการบริหารงานปกครองอย่างเป็นระบบ

^{ม)} สุทธนู ศรีไสย, สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์, กรุงเทพฯ: คณะครู ศึกษาศาสตร์-การณมหาวิทยาลัย,(๒๕๕๑).

^{ค)} บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล, กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.

(๒) ทำให้การบริหารงานปกครองพระสังฆาธิการมีคุณภาพ

๒) วัตถุประสงค์การบริหารงานปกครอง คือ

(๑) เพื่อให้พระสังฆาธิการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) เพื่อให้พระสังฆาธิการยกระดับคุณภาพ มาตรฐานการบริหารงานปกครอง

(๓) เพื่อให้พระสังฆาธิการมีความรู้ทักษะ คุณลักษณะที่ดี

๓) สภาพแวดล้อมการบริหารงานปกครอง

(๑) สภาพแวดล้อมด้านสถานที่ สะอาด เป็นระเบียบ สงบ

(๒) สภาพแวดล้อมด้านบุคคล

(๓) สภาพแวดล้อมด้านวัฒนธรรม พิธีกรรม

ส่วนที่ ๒ กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครอง ประกอบด้วย ๑) องค์ประกอบสมรรถนะ ๒) วิธีการพัฒนาสมรรถนะ และ ๓) องค์ประกอบการบริหารงานปกครอง มีรายละเอียด ดังนี้

๑) องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารงานปกครอง มี ๓ ข้อย่อย ได้แก่

(๑) ด้านความรู้ มีความรู้พื้นฐานการบริหารงานปกครองเป็นอย่างดี มีความรู้ในโครงสร้างของพระสังฆาธิการ และมีความรู้ในการดูแลรักษาศรัทธาญาติโยม

(๒) ด้านทักษะ ความสามารถในการบริหารเป็นทีม ทักษะในการวางแผนพัฒนาของพระสังฆาธิการ ทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารการบริหารปกครอง และทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานปกครอง

(๓) ด้านคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล เป็นต้นแบบที่ดีกับหมู่คณะ บุคลิกภาพ เสถียร สงบ สง่างาม เป็นผู้ประพฤติดี ประพฤติชอบทั้งกาย วาจา ใจ เป็นผู้ที่ดี คิดดี ทำดี และรู้จักผ่อนปรนตามสถานการณ์บรรลุผลตามเป้าหมาย

๒) วิธีการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครอง มีข้อ ๓ ข้อย่อย ได้แก่

(๑) การศึกษา ส่งเสริมให้เรียนปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและบาลี ส่งเสริมให้ศึกษาดูงานในประเทศและต่างประเทศด้านการบริหารงานปกครอง

(๒) การฝึกอบรม มีการจัดอบรมพระสังฆาธิการในหลักการบริหารงานปกครอง และมีการฝึกการทำงานเพื่อเพิ่มสมรรถนะการเป็นผู้นำ

(๓) การพัฒนา พัฒนาวัดแบบบูรณาการ โดยการเชื่อมโยงกิจกรรมของวัดให้สอดคล้องกับกิจกรรมคณะสงฆ์ ให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน และมีการพัฒนาบุคลิกภาพของพระสังฆาธิการ

๓) องค์ประกอบการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส มี ๕ ข้อย่อย ได้แก่

(๑) การวางแผน มีการวางแผนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีการวางแผนให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้ และมีการวางแผนการบริหารงานปกครองอย่างเป็นระบบ

(๒) การจัดองค์การ โครงสร้างของการบริหารมีการแบ่งหน้าที่ฝ่ายต่างๆ สอดคล้องกับการปฏิบัติงานที่ถึงถึงผลประโยชน์ของคณะสงฆ์ มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและต่อผู้อื่น พร้อมที่จะรับความสำเร็จและความล้มเหลวร่วมกัน องค์การควรมีวัฒนธรรมการทำงานเน้นคุณภาพ มีส่วนร่วมในการจัดองค์การ ส่งเสริม สนับสนุนให้องค์การมีความก้าวหน้าอย่างเหมาะสม

(๓) การจัดบุคลากร แบ่งหน้าที่ต่างๆให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน มีการกำหนดภาระงานให้แก่บุคลากรอย่างชัดเจนและตรงต่อความสามารถ มีส่วนในการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ และมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีการแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่

(๔) การประสานงาน ประสานความร่วมมือของฝ่ายต่างๆ ในชุมชน มีส่วนร่วม และให้ความสนับสนุน ควรมีการประสานที่มีคุณภาพ และชัดเจน มีการประสานงานสั่งการให้บุคลากรปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีการประสานงานด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร

(๕) การควบคุม มอบหมายงานโดยติดตามผล สังเกตและบันทึกผลกิจกรรมตามแบบที่กำหนด มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้ ให้อิสระในการปฏิบัติงาน และมีการควบคุมการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ ๓ การนำรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครอง
ประกอบด้วย ๑) การเตรียมการดำเนินการ ๒) การดำเนินงาน ๓) ติดตาม/ประเมินผล

๔.๓ ผลการตรวจสอบ และนำเสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครอง
ของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารงานปกครอง อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ๑) ด้านคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล ๒) ด้านความรู้ ๓) ด้านทักษะ รองลงมาเป็นองค์ประกอบการบริหารงานปกครอง ได้แก่ ๑) การประสานงาน ๒) การจัดองค์การ ๓) การจัดบุคลากร ๔) การวางแผน ๕) การควบคุม และวิธีการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครอง ได้แก่ ๑) การพัฒนา ๒) การฝึกอบรม ๓) การศึกษา ตามลำดับ

๕. องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่จากผลการวิจัยรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ได้รูปแบบเป็น C A P Model มีรายละเอียด ดังนี้

C = Competency องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารงานปกครอง มี ๓ ข้อ ได้แก่

๑) ด้านคุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล (Personal Attributes-A)

๒) ด้านความรู้ (Knowledge)

๓) ด้านทักษะ (Skill)

A = Administration องค์ประกอบการบริหารงานปกครองมี ๕ ข้อ ได้แก่

๑) การประสานงาน (Coordinating)

๒) การจัดองค์การ (Organizing)

๓) การจัดบุคลากร (Staffing)

๔) การวางแผน (Planning)

๕) การควบคุม (Control)

P = Process วิธีการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครอง มีข้อ ๓ ข้อ ได้แก่

๑) การพัฒนา (Development)

๒) การฝึกอบรม (Training)

๓) การศึกษา (Education)

ดังแสดงในภาพที่ ๑ ดังนี้

ภาพที่ ๑ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการบริหารงานปกครองของพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส “CAP Model”

ที่มา : นางสาวสมสวย เจริญใจณะกุล (ผู้วิจัย), ๒๕๕๙.

บรรณานุกรม

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.

สุทธนู ศรีไสย. สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

